

Informeren en inspireren

EPTA's studiedagen en scholingsprojecten

Voor veel beroepsgroepen is regelmatige bij- en nascholing gebruikelijk, vaak zelfs geïstitutionaliseerd en wettelijk verplicht. Dit geldt echter niet voor pianodocenten. De Nederlandse muziekvakopleidingsinstituten - de conservatoria en de Schumann Academie - bieden hooguit mondjesmaat 'nazorg' aan.

Epta Nederland, de vakvereniging voor professionele pianisten en pianodocenten, vult deze leemte op. Haar doel is te informeren en te inspireren. Om deze missie kracht bij te zetten werd in 2012 de werkgroep *Scholing* opgericht. Deze werkgroep organiseert studiedagen en symposia, waarbij het accent ligt op informatieverstrekking. Tevens ontwikkelt zij kleinschalige projecten, zoals cursussen, waarbij er sprake is van meer gerichte educatie en training. Gestreefd wordt naar een gevarieerd aanbod aan onderwerpen voor zowel de uitvoerend als de docerend pianist.



epta

STUDIEDAG

GEREALISEERDE PROJECTEN

CURSUS MUZIEKNOTATIESOFTWARE SIBELIUS



Met het organiseren van de cursus muzieknotatiesoftware realiseerde de werkgroep in 2013 haar eerste project. De cursus richtte zich op EPTA-leden die nog weinig of geen ervaring hadden met digitale muzieknotatie. Docent **Jeroen van der Blom** bracht de deelnemers in kleine stappen de basisvaardigheden van het programma *Sibelius* bij. Notatiesoftware is misschien niet onmisbaar, maar het biedt docent en leerling wel

fantastische mogelijkheden, zoals digitale vervaardiging en bewerking van partituren en werkbladen, inspelen via MIDI, afspelen van de partituur, transponeren, digitaal exporteren en onderling uitwisselen. Om elke cursist voldoende aandacht te kunnen geven werd er in kleine groepen gewerkt.

De cursus voldeed duidelijk aan een behoefte en is inmiddels al viermaal georganiseerd. En daarmee is digitale muzieknotatie voor een hele generatie EPTA-leden niet langer een mysterie.

CURSUS POP IN DE PIANOLES



De populaire muziek domineert in hoge mate de huidige muziekcultuur in Nederland. De vraag naar popmuziek, ook van de leerling op de meer klassiek-geörienteerde pianoles, is daarom heel begrijpelijk en legitiem. Het curriculum van de klassieke vakopleiding bereidt de pianist-docent helaas maar zelden voor op deze vraag. Alle reden dus voor de werkgroep Scholing om een cursus *Pop in de pianoles* te ontwikkelen. In 2014 vond deze driedaagse cursus voor de eerste keer plaats. Docent **Tilmar Junius** bood klassiek geschoolde EPTA-docenten een eerste kennismaking met pop-educatie. Er was aandacht voor onder meer elementaire popmuziektheorie, poppianovaardigheden, popwerkvormen, poppianomethodes en het integreren van pop in de pianoles. De populaire cursus moest in 2015 en 2016 meermalen herhaald worden.

STUDIEDAG PIANO, PSYCHOLOGIE EN ONDERWIJS

Naast cursussen wordt er vrijwel jaarlijks een symposium of studiedag georganiseerd.

De eerste door de werkgroep voorbereide studiedag vond plaats in oktober 2013 en had als thema 'Piano, psychologie en onderwijs'.

Verschillende experts, onder wie **Marieke Oremus** en **Martine van der Loo**, deelden hun kennis en inzichten met de meer dan honderd aanwezigen. Een breed scala aan onderwerpen kwam aan bod, gericht op zowel de pianodocent als de uitvoerend pianist. Psychologie in de leskamer en op het podium dus.

Fluitiste en psycholoog **Oremus** is als docent onderwijskunde en als coördinator van de onderwijskundige vakken verbonden aan het Conservatorium van Amsterdam. Aan de hand van recent wetenschappelijk onderzoek besprak zij de rol die muziek kan spelen in het leven van de mens, onder meer bij de emotionele, motorische en cognitieve ontwikkeling.

Deze bijdrage had een interactief karakter: in haar lezing reageerde ze ook op vragen en casussen die vooraf door het publiek waren aangedragen.

Van der Loo is fluitiste, psycholoog en cognitief gedragstherapeut. Met **Liesbeth Citroen** schreef ze het boek *Podiumangst*. Zij verzorgde een lezing en aansluitend een workshop over de mentale begeleiding en training van professionele musici en gevorderde amateurs bij het optimaal leren presteren. Aan de orde kwam onder meer het leren omgaan met (podium)angst en spanning.

WORKSHOP EVELEIN

Op de studiedag van 2014 stond de vernieuwende muziekdidactiek van **Frits Evelein** centraal; een didactiek die adaptief is en zich met de leerling en diens behoeften mee ontwikkelt. Tijdens deze workshop behandelde Evelein motivatie en *flow*, het stimuleren van de muzikale ontwikkeling en expressie, de rol van de docent als coach en inspirerend voorbeeld, *embodied knowledge* en het 'coöperatief leren'. Evelein was werkzaam als vakdidacticus aan de Universiteit van Utrecht en aan het Rotterdams Conservatorium. Van zijn hand verscheen een aantal boeken over 'coöperatief leren' en 'werken vanuit je kern'.

STUDIEDAG DIGITALISERING IN DE LESPRAKTIJK

'Digitalisering in de lespraktijk' was het zeer actuele thema van de studiedag in september 2015.

Een van de sprekers was pianostemmer **Martijn van Dijk**. In zijn presentatie met live-demonstraties besprak hij de digitalisering in de stempraktijk en beantwoordde hij vragen als: Maakt stemsoftware de stemmer overbodig? Welke digitale stemprogramma's zijn er op de markt en hoe werken die nu precies? Welke mogelijkheden zijn er om als pianist of docent zelf je instrument te stemmen met behulp van professionele stemsoftware?

Jurianne Nentjes en **Pieter Meinema** ontwikkelen software en onlineprogramma's ten behoeve van het (muziek)onderwijs. Zij demonstreerden gebruikersvriendelijke webapplicaties voor facturering en bedrijfsadministratie, die de musicus-ondernemer veel werk uit handen kan nemen.

Digitaal leren en onlineonderwijs zijn sterk in opkomst. In toenemende mate bieden conservatoria onlinemodules en –cursussen aan. En te verwachten valt dat ook (privé)docenten binnen het amateuronderwijs steeds vaker elementen van het digitaal leren zullen omarmen. In zijn bijdrage vertelde privédocent **Alexander Buskermolen** over de ervaringen die hij hiermee inmiddels in zijn lespraktijk heeft opgedaan, waarbij onder meer de voor- en nadelen, kansen en valkuilen, middelen en materialen, alsmede de actuele ontwikkelingen en toekomstscenario's van de digitale leeromgeving aan de orde kwamen. Veel direct toepasbare informatie en bruikbare tips gaf **Karin Limburg** in haar presentatie over het gebruik van multimedia in de pianoles. Ze toonde inspirerende en praktische voorbeelden van de enorme mogelijkheden die het werken met Spotify, YouTube, de smartphone, de iPad, Whatsapp en verschillende muziekapps zoals Synthesia docent en leerling bieden.

Mart Tupman is de bedenker van een muziekles-ondersteunend softwareplatform, ontwikkeld voor en door muziekdocenten met een eigen lespraktijk. Hij liet 'live' zien hoe dit programma allerlei praktische zaken rondom het lesgeven helpt vereenvoudigen, versnellen, stroomlijnen en automatiseren. Een centraal onderdeel van het programma is het bewerken en distribueren van zelfgemaakt of bestaand oefenmateriaal met gebruikmaking van screenshots. De werkwijze en voordelen hiervan werden gedemonstreerd en toegelicht, en aansluitend besprak **Tupman** welke hiervoor relevante opensource-software gratis beschikbaar is op het internet.

Doorgaans zijn de studiedagen alleen toegankelijk voor EPTA-leden, maar dankzij de gastvrijheid van de Openbare Bibliotheek Amsterdam die ons haar Theaterzaal gratis ter beschikking stelde, was dit symposium openbaar.

VOORUITBLIK

Ook voor 2017 heeft de werkgroep Scholing volop plannen.

Zo verzorgt **Marja Mosk**, Mensendieck-therapeut voor musici, op 21 mei 2017 een studiedag rond het thema 'Lijf en Muziek'. Aan de orde komen spelhouding, ademhaling, (ont)spanning en stressmanagement. De dag bestaat deels uit een interactieve lezing en deels uit een praktische workshop waarbij van biofeedback-apparatuur gebruikgemaakt wordt. De voorbereidingen zijn inmiddels in volle gang.

De behoefte aan bijscholing op het terrein van pop-educatie blijft onverminderd groot onder EPTA-docenten. Er bestaat zelfs een wachtlijst voor deelname aan de popcursus, die dit jaar voor al weer de vijfde maal gegeven zal worden.

En op de rol staat tevens een workshop 'Dans en muziek' voor uitvoerende en docerende collega's. In de pianoliteratuur veelgebruikte dansen zullen niet alleen worden beluisterd en toegelicht, maar ook door de deelnemers zelf worden gedanst - en fysiek ervaren.

En er zal nog veel volgen, want ben je als musicus of muziekdocent ooit uitgeleerd?

Marc Pauwels
coördinator werkgroep Scholing,
bestuurslid EPTA

De werkgroep Scholing bestaat uit Nicolaas Elsthout, Ingeborg Hubens, Coert Huijsman, Lucia Marucci en Marc Pauwels
Contact: Marc Pauwels, werkgroepscholing@eptanederland.nl

